

กิจกรรมการประเมินการอ่าน คัดวิเคราะห์ และเขียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

จัดทำโดย

.....

เลขที่..... ชั้นมัธยมศึกษาปีที่...../.....

.....

ครูที่ปรึกษา

ภาคเรียนที่..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียนสามง่ามชนูปถัมภ์ อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

กิจกรรมการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ตัวชี้วัดที่ 1	กิจกรรม
1. สามารถคัดสรรสื่อที่ต้องการอ่านเพื่อหา ข้อมูลสารสนเทศได้ตามวัตถุประสงค์ สามารถ สร้างความเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้จากการ อ่าน	กิจกรรมที่ 1.1 เรื่อง การเขียนบรรณานุกรม กิจกรรมที่ 1.2 เรื่อง เขียนเรียงความ

ใบความรู้

รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม

1. บรรณานุกรมหนังสือภาษาไทย

แบบ ก

ชื่อ / ชื่อสกุล. // ชื่อเรื่อง. // ครั้งที่พิมพ์. // เมืองที่พิมพ์ : / ผู้รับผิดชอบในการพิมพ์,
/////////ปีที่พิมพ์.

ตัวอย่าง แบบ ก

กิตติกร มีทรัพย์. จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ธุรกิจการพิมพ์,
2544.

แบบ ข

ชื่อ / ชื่อสกุล. // (ปีที่พิมพ์). // ชื่อเรื่อง. // ครั้งที่พิมพ์. // เมืองที่พิมพ์ : / ผู้รับผิดชอบ
/////////ในการพิมพ์.

ตัวอย่าง แบบ ข

กิตติกร มีทรัพย์. (2544). จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ธุรกิจการพิมพ์.

2. ฐานข้อมูลออนไลน์

แบบ ก

ผู้แต่ง. // ชื่อเรื่อง. // [ประเภทของสื่อ]. // รายละเอียดทางการพิมพ์ (ถ้ามี).
/////////เข้าถึงได้จาก : / แหล่งสารสนเทศ. // (วันที่ค้นข้อมูล : / วัน / เดือน / ปี).

ตัวอย่าง แบบ ก

พิมลพรรณ พิทยานุกุล. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [http :
www.lib.buu.ac.th](http://www.lib.buu.ac.th). (วันที่ค้นข้อมูล : 16 กันยายน 2546).

แบบ ข

ผู้แต่ง. // (ปีที่พิมพ์ / ผลิต, / วัน / เดือน). // ชื่อเรื่อง. // [ประเภทของสื่อ]. // รายละเอียด
/////////ทางการพิมพ์ (ถ้ามี). // เข้าถึงได้จาก : / แหล่งสารสนเทศ. // (วันที่ค้นข้อมูล : /
/////////วัน / เดือน / ปี).

ตัวอย่าง แบบ ข

เรวัตติ ยศสุข. “ผลิตภัณฑ์ไต้หวันแอนดรอยด์” ฉลาดซื้อ. [ออนไลน์]. 6(6) ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม
2546. เข้าถึงได้จาก : [http : www.kalathai.com/think/view_hot.
?article_id =
16](http://www.kalathai.com/think/view_hot.?article_id=16). (วันที่ค้นข้อมูล : 20 มิถุนายน 2547)

กิจกรรมที่ 1.1 เรื่อง “การเขียนบรรณานุกรม”

คำชี้แจง จากหัวข้อที่กำหนด ให้เลือกหัวข้อเพียง 1 หัวข้อ ค้นคว้าคัดสรรสื่อแล้วเขียนบรรยายสรุป
จำนวน 5 เล่ม/เรื่อง

หัวข้อเรื่อง

1. เศรษฐกิจพอเพียง	2. สภาวะโลกร้อน	3. ประเพณีวัฒนธรรมไทย
4. ยาเสพติด พิชัยร้ายทำลายชาติ	5. เด็กไทยก้าวไกลสู่อาเซียน	

หัวข้อที่เลือก.....

บรรณานุกรม จำนวน 5 เล่ม / เรื่อง มีดังนี้

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

คำชี้แจง ให้เขียนเรียงความจากหัวข้อที่นักเรียนเลือกในกิจกรรมที่ 1.1 จำนวน ไม่ต่ำกว่า 20 บรรทัด และไม่เกิน 25 บรรทัด

[illegible]

กิจกรรม การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ตัวชี้วัดที่	กิจกรรม
2. สามารถจับประเด็นสำคัญและประเด็นสนับสนุนได้แย้ง 3. สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือ ลำดับความและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน 4. สามารถสรุปคุณค่า แนวคิด แง่คิดที่ได้จากการอ่าน	กิจกรรมที่ 2.1 เรื่องฝัน
	กิจกรรมที่ 2.2 เรื่องสอบตก
	กิจกรรมที่ 2.3 เรื่องซื้อฝัน
	กิจกรรมที่ 2.4 เรื่องจดหมายจากวางหวัง
	กิจกรรมที่ 2.5 เรื่องธรรมะประทับใจ
	กิจกรรมที่ 2.6 แบบทดสอบ

กิจกรรมที่ 2.1 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความเรื่อง “ฝน” แล้วทำ กิจกรรมตามที่กำหนด

ฝน

“ฝนพรำตั้งแต่เมื่อวานเย็นจนกระทั่งเช้านี้ยังไม่หยุด ใครจะบ่นอย่างไร ก็หาฟังไม่ มันคงตกเรื่อยไป หน้านี้ฤดูฝน มันทำหน้าที่ของมันแล้วโดยชอบ หากฤดูฝน ฝนไม่ตกลงมาประหลาด มันอยู่ห่างดินแต่มีที่ทำรักดิน รักน้ำ รักพฤษชาดวาลย์เสียเหลือเกิน อาจเป็นเพราะมันขึ้นไปจากน้ำกระมัง ทำนองเดียวกับมนุษย์ ย่อมมีหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง จึงควรทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ที่สุดตามกำลังความสามารถ มนุษย์ที่ทำหน้าที่ ใครเล่าจะตำหนิ หากถูกตำหนิ ก็ฟังเฉยเสีย เหมือนฝน”

คำสั่ง จงทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับอักษรหน้าตัวเลือกที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (ข้อละ 1 คะแนน)

1. ข้อความนี้จัดเป็นสารประเภทใด

ก. ให้ความรู้

ข. ให้ความเพลิดเพลิน

ค. ให้ความจรรโลงใจ

ง. ให้อารมณ์สะเทือนใจ

2. ผู้เขียนแนะนำ ให้ผู้อ่านทำตัวเช่นเดียวกับฝนในเรื่องใด

ก. มีความรับผิดชอบ

ข. มีความซื่อสัตย์

ค. มีความเสียสละ

ง. มีความเมตตา

3.สาระสำคัญของข้อความนี้คืออะไร

ก. ฝนควรภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ของมันอย่างสมบูรณ์

ข. มนุษย์ควรทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ที่สุดตามความสามารถ

ค. ฝนตกต้องตามฤดูกาล มันคงทำหน้าที่อย่างครบถ้วน โดยไม่หวังอามิสสินจ้างใด ๆ

ง. คนที่คิดว่าตนได้กระทำ ความดีแล้ว หากถูกตำหนิก็ไม่ควรหวนไหวหรือโกรธเคือง

4. ข้อคิดของข้อความนี้คืออะไร

ก. มนุษย์มีนิสัยไม่ดีชอบเอาแต่ใจตัว

ข. คนส่วนใหญ่เห็นแก่ตัวโดยลืมนึกถึงผู้อื่น

ค. ฝนมักตกในฤดูฝน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ

ง. ฝนมีความสัมพันธ์กับดินและน้ำ มันจึงตกลงมาบนพื้นดิน

5. ข้อใดเป็นเจตนาของผู้เขียน

ก. คนเราควรทำความดีเหมือนฝน

ข. คนเราต้องทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ที่สุด

ค. ควรเราควรทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ด้วยความสุจริต

ง. คนเราเมื่อปรารถนาทำความดีแล้วก็ไม่ต้องกลัวถูกตำหนิ

กิจกรรมที่ 2.2 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความเรื่อง “สอบตก” แล้วทำกิจกรรมตามที่กำหนด

สอบตก

“เมื่อเราสอบตกเราย่อมเสียใจ บางคนเกิดความรู้สึกว่าชีวิตนี้ไร้ค่า การสอบตกเป็นความอัปยศที่จะทำให้คนบางคนมองหน้าใครไม่ได้อีกแล้ว ฉันเป็นคนโง่คนไร้ความสามารถ ความรู้สึกเช่นนี้ไม่มีประโยชน์อะไร นอกจากจะทำให้เราจมอยู่กับความทุกข์และไม่มีวันแก้ตัวได้ตลอดชีวิต บางคนคิดว่าความรู้สึกเช่นนี้ไม่ได้ แต่นั่นเป็นเพราะไม่พยายามเลิกความเป็นคนจิตใจไม่เข้มแข็งของตนเองต่างหาก ที่ทำลายตนเอง หาใช่การสอบตกไม่ การสอบตกเป็นเพียงเหตุเล็กน้อย แต่เรากลับทำลายตนเองเสียรากับเป็นมหันตทุกข์

(ธงชัย เจนหัตถการกิจ. เสริมภาษาไทย. หน้า ๒.)

คำสั่ง จงทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับอักษรหน้าตัวเลือกที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (ข้อละ 1 คะแนน)

1. เจตนาที่สำคัญของผู้เขียนคืออะไร

ก. อธิบายให้เข้าใจ

ข. บอกให้ทราบ

ค. เตือนให้คิด

ง. แนะนำให้ทำ

2. สารสำคัญของผู้เขียนที่ต้องการนำเสนอตรงกับข้อใด

ก. จิตใจที่ไม่เข้มแข็งทำให้ชีวิตล้มเหลว

ข. ความรู้สึกผิดหวังและเสียใจทำให้เกิดทุกข์

ค. การสอบตกไม่ใช่สาเหตุใหญ่ที่ทำลายชีวิตของเรา

ง. เราจะไม่สามารถทำอะไรให้ดีขึ้นได้ถ้าเราจมอยู่ในความทุกข์

3. ผู้เขียนมีน้ำเสียงเช่นไร

ก. เยาะเย้ย

ข. ประชด

ค. ดำหนิ

ง. สงสาร

4. ข้อความที่เน้นดำขีดเส้นใต้ จัดเป็นประโยคชนิดใด

ก. ประโยคความรวม

ข. ประโยคความซ้อน

ค. ประโยคความเดียว ๒ ประโยค

ง. ประโยคความเดียว ๓ ประโยค

5. ข้อใดไม่ปรากฏอยู่ในข้อความนี้

ก. ความโง่

ข. ความอัปยศ

ค. ความเป็นคนไร้ความสามารถ

ง. ความเป็นคนมีสติสัมปชัญญะ

กิจกรรมที่ 2.3 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความเรื่อง “คนซื้อฝัน” แล้วทำกิจกรรมตามที่กำหนด

คนซื้อฝัน

“แต่พ่อแม่สอนว่า ไม่ใช่ของเลว ความจนเป็นเพียงโรคร้ายชนิดหนึ่งที่รักษาให้หายได้ ยารักษาคือ ความขยันหมั่นเพียร ความรู้จักค่าของตัวเอง ไม่ตีราคาต่ำ ไม่ขายตัวให้แก่เงิน ใครเอาเงินมาพาดหัวเรา ก็พาดหัวมันให้หายกลับไป ได้เงินมาต้องรู้จักค่าของมัน ถ้ารวมเป็นก้อนโตๆละก็ ซื้ออะไรได้หลายอย่าง ซื้อไหวซื้อกราบของคน ก็ได้

(ศุภร บุนนาค. คนซื้อฝัน. หน้า ๒๕)

คำสั่ง จงทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับอักษรหน้าตัวเลือกที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (ข้อละ 1 คะแนน)

1. จากข้อความนี้แสดงว่า ผู้สอนยกย่องผู้ที่มีลักษณะนิสัยอย่างไร

- ก. เข้มแข็ง อดทน รู้จักต่อสู้อุปสรรคในชีวิต
- ข. ซื่อสัตย์ขยัน รู้จักค่าของเงินและไม่กลัวจน
- ค. ขยัน เข้มแข็ง หยิ่งในคุณค่าของตนแม้จะยากจน
- ง. มานะพากเพียร รู้จักสร้างฐานะของตนให้มั่นคงได้

2. “ใครเอาเงินมาพาดหัวเรา ก็พาดหัวมันให้หายกลับไป” ข้อความนี้วิเคราะห์ได้ตรงตามข้อใด

- ก. สะท้อนใจและเกิดความรู้สึกเครียดอยากทำตอบอย่างรุนแรง
- ข. โกรธและหยิ่งในศักดิ์ศรีของตน จึงกระทำตอบไปเช่นนั้น
- ค. สะใจที่ได้กระทำตอบผู้ที่ดูถูกตนไปเช่นนั้น
- ง. เสียใจที่มีผู้มาดูถูกตนเช่นนั้น

3. “ซื้อไหวซื้อกราบของคนก็ได้” ข้อความสะท้อนค่านิยมของคนในสังคมปัจจุบันอย่างไร

- ก. คนในสังคมปัจจุบันมีไม่น้อยที่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของเงิน
- ข. คนในสังคมปัจจุบันที่ยอมไหว้กราบคนชั่วที่ร่ำรวยก็มีมาก
- ค. คนบางคนต้องการให้คนเคารพบนอบตนก็ใช้เงินซื้อเองได้
- ง. คนที่เห็นแก่เงิน สามารถไหว้กราบคนชั่ว ที่มีอิทธิพลทางการเงินได้เสมอ

4. จากโจทย์ในข้อ 3 วิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ประพันธ์ได้ตรงตามข้อใด

ก. โกรธ	ข. พอใจ
ค. ตัดพ้อ	ง. ประชดประชัน

5. ข้อความข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องตามประเด็นของข้อความนี้

- ก. โรคความจนรักษาให้หายได้ขึ้นอยู่กับตัวของเรา
- ข. ความขี้เกียจไม่รู้จักค่าของตน ทำให้เกิดความจนได้
- ค. คนที่ประเมินตนเองต่ำ และขายตัวเองจะพบกับความจน
- ง. คนที่เอาเงินพาดหัวคนอื่น แสดงว่าไม่รักศักดิ์ศรีของตนเอง

กิจกรรมที่ 2.4 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความเรื่อง “จดหมายจางวางหรั้า” แล้วทำกิจกรรมตามที่กำหนด

จดหมายจางวางหรั้า

“ข้าลงมือหากินอย่างไร ก็ได้เล่าให้ฟังแล้ว คือลุงกล่อมแก้วากินข้าวจุ แกจึงเตะออกจากบ้าน ให้ไปเที่ยวหากินเอง ข้าก็ไม่มีอย่างอื่นนอกจากจะเชื่อคำลุงกล่อม จึงเที่ยวหากินเอง จนบัดนี้มีข้าวหลายฉางกินไม่หมด ก็ต้องส่งไปขายเมืองนอกอยู่ทุกเที่ยวกำปั่น” จดหมายจางวางหรั้า. พระราชวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ อ่างใน กุสุมาลักษณ์. ปรีชา ช่างขวัญยืนและเอกรินทร์ สืบหาศาล.

ทักษะสื่อสาร 1. หน้า 65

คำสั่ง จงทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับอักษรหน้าตัวเลือกที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (ข้อละ 1 คะแนน)

1. จากข้อความนี้ผู้พูด ต้องการกล่าวเป็นทำนองใด

ก. สั่งสอนการประพฤติ

ค. แนะนำการทำมาหากิน

ข. อธิบายการทำมาหากิน

ง. แนะนำวิธีการกินที่ถูกต้อง

2. “แกจึงเตะออกจากบ้าน” หมายความว่าอย่างไร

ก. ไล่ให้ออกจากบ้าน

ค. ส่งให้ออกไปหากินนอกบ้าน

ข. ไล่เตะให้ออกจากบ้าน

ง. ชี้แนะให้ออกไปหากินนอกบ้าน

3. ผู้พูดมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร

ก. ร่ำรวยเป็นเศรษฐี

ค. พอมีพอกิน

ข. เกือบจะร่ำรวย

ง. ยากจน

4. ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องนี้คืออะไร

ก. หมั่นอดออม

ค. ขยันทำมาหากิน

ข. เที่ยวหากินเอง

ง. การปฏิบัติตนให้ถูกต้อง

5. ผู้พูด พูดโดยมีความรู้สึกอย่างไร

ก. สิ้นเวชใจ

ค. คับแค้นใจ

ข. ภาคภูมิใจ

ง. สงสารตัวเอง

กิจกรรมที่ 2.5 การอ่านคติวิเคราะห์ด้วยข้อความ

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความเรื่อง “ธรรมะระดับใจ” แล้วทำกิจกรรมตามที่กำหนด

ธรรมะระดับใจ

ดูความคิดก็คือดูใจนั่นเอง ดูความเห็นว่าคุณคิดดีหรือคิดไม่ดี ก็คือดูใจเห็นว่า ใจดีหรือไม่ดี ใจร้อนหรือใจเย็น ใจเป็นสุขหรือใจเป็นทุกข์

ดูทำไม ดูให้เห็นให้รู้ให้มีช่องทางแก้ไข ปรับปรุง อบรม ขัดเกลาจิตใจที่ดี ความคิดที่ดีรักษาไว้ส่งเสริมให้ดีขึ้น จิตที่ไม่ดีความคิดที่ไม่ดีก็ละเลืงว้างเสีย นอกจากตัวเจ้าเองแล้ว ผู้คนที่ไหนจะมารู้มาเห็นจิตใจของใครได้ถูกต้องตามความเป็นจริง จะรู้จะเห็นก็แต่เพียงคาดคะเนจากกิริยาวาจาซึ่งแสดงออกเท่านั้น ซึ่งบางทีการแสดงออกมาไม่ได้ตรงกับจิตใจเสมอไป เหมือนบางคนชมสิ่งนั้นสิ่งนี้ว่า สวยงามด้วยวาจาเพื่อเอาใจเจ้าของ แต่ใจจริงแล้ว มิได้คิดเหมือนที่พูดออกไปเลย บางคนพูดดีเพื่อรักษามารยาท แต่ใจจริงก็มีได้คิดดีเช่นที่พูด บางคนก็มีกิริยาสงบเสถียรเรียบร้อย พูดจาเป็นนรธเป็นธรรม แต่ใจมิเป็นเช่นนั้นนัก เช่นนี้จึงมิใช่ง่ายที่ใครจะดูใจใครให้เห็นตามความเป็นจริง นอกจากตัวเจ้าเองเท่านั้น ดังนั้น ใจของใครก็ต้องดูเอาเอง ผู้ที่ไม่เคยดูใจของตนเองเลย จะไม่มีโอกาสรู้จักตัวเองตามเป็นจริง ความคิดของผู้นั้นจะกระเจิดกระเจิงไปอย่างไม่มีขอบเขต ไม่มีเวลาหยุดหย่อน ผลที่ได้รับก็จะเป็นโทษแก่เจ้าตัวอย่างมิต้องสงสัย

ทุกคนควรต้องดูใจตัวเองอย่างน้อยสักวันละเวลาสองเวลา แต่ที่ดีที่สุดสมควรทำที่สุดก็คือ ดูอยู่เสมอ ทุกลมหายใจเข้าออก จะพูดอะไรจะทำอะไรหยุดดูใจตนเอง ดูความคิดของตนเองเสียก่อนว่า กำลังคิดจะทำอะไรจะทำสิ่งสมควรแล้วหรือ จะไม่เป็นโทษแก่ตนเอง หรือจะไม่เป็นโทษภัยแก่ผู้อื่น หรือถ้าเห็นว่า จะเป็นทุกขโทษแก่ตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่า จะมากหรือน้อยก็มีสติบังคับอย่าให้ตนแสดงออกทางกิริยาวาจาการจะพูด จะทำสิ่งที่เป็นโทษ ไม่ว่า แก่ตนเองหรือแก่ผู้ใด ไม่สมควรเลย ยิ่งกว่านั้นการก่อกุศลโทษให้แกผู้อื่น ก็มีได้หมายความว่า ทุกขโทษนั้นจะไม่ถึงตนเอง ทุกคนที่ก่อกุศลโทษให้แกผู้อื่นจะต้องได้รับ ทุกขโทษนั้นด้วยตนเองอย่างแน่นอนเสมอไป เพียงแต่ว่า บางทีจะยังไม่ปรากฏชัดแจ้งในทันทีเท่านั้น และการไม่ปรากฏชัดในทันทีหรือที่เรียกว่า ทันตาเห็นนี้เอง ที่ทำให้ส่วนมากหลงก่อกุศลโทษภัยให้แกผู้อื่น โดยคิดว่าผู้อื่นเท่านั้น ที่ได้รับทุกขโทษภัยจากการกระทำ ของตน ส่วนตัวเองได้ชื่นชมสมใจเพราะได้แก่แก่คนสำเร็จบ้าง หรือได้ปฏิบัติไปตามอำนาจความอิจฉาริยาบ้าง ความเกลียดชังรังเกียจบ้าง

ความจริงนั้นพระพุทธเจ้าก็ได้ทรงสั่งสอนไว้แล้วว่า ผู้ใดทำกรรมใดไว้จะได้รับผลกรรมนั้น การก่อกุศลโทษแกผู้อื่นเป็นการทำกรรมทางกาย ทางวาจาและทางใจด้วย เพราะใจต้องก่อก่อน จึงจะออกมาทางกายทางวาจา เพราะฉะนั้นความคิดนั้นแหละจึงเป็นตัวก่อกรรมที่สำคัญ อย่าว่าแต่จะถึงกับการแสดงออกแล้วจึงจะเป็นกรรมเลย เพียงแต่คิดอยู่ในใจไม่ทันได้แสดงออก หรือปิดเสียไม่แสดงออกก็ยังเป็นกรรมแล้วอย่างแน่นอน ให้คุณให้โทษแก่ตนเองแล้วอย่างแน่นอน ฉะนั้นจึงต้องระวังความคิดหรือใจนั้นแหละให้ดี พยายามทำสติให้ติดต่อกันเพื่อจะได้ดูใจตนเองได้ ติดต่อกันให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จะได้มีโอกาสกำจัดความคิดที่ไม่ดีให้บรรเทาเบาบางลงมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ได้มีโอกาสเป็นคนดีมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ด้วยเพราะความคิดที่ดีนั้นเองที่สร้างคนให้เป็นคนที่ดีเช่นเดียวกับความคิดที่ไม่ดีที่สร้างคนให้เป็นคนที่ไม่ดี

(วิชาการ. กรม. ภาษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ชั้น ม. ๔. หน้า ๑๓๒-๑๔๕)

คำสั่ง จงทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับอักษรหน้าตัวเลือกที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (ข้อละ 1 คะแนน)

1. ข้อความนี้มีคุณค่าทางด้านใดมากที่สุด

- ก. ช่วยพัฒนาจิตใจและอารมณ์
- ข. ให้ข้อคิดเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
- ค. ให้ข้อคิดในการพิจารณาตนเอง
- ง. ให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติสอนใจ

2. คนเราต้องดูใจตนเองด้วยเหตุผลข้อใดเป็นสำคัญ

- ก. เพราะจะได้ทราบความต้องการของตนเอง
- ข. เพราะคนเราดูใจตนเองได้ถูกต้องกว่าผู้อื่น
- ค. เพราะจะได้แสดงออกทางพฤติกรรมที่ตรงกับใจ
- ง. เพราะใจเป็นมูลเหตุให้เกิดการกระทำทางกายและวาจา

3. วิธีรู้จักตนเองให้ดีที่สุดควรทำอย่างไร

- ก. คอยดูใจของตนเองให้ดี
- ข. ศึกษาระดับจิตใจของมนุษย์
- ค. คอยสังเกตการณ์กระทำของตนเอง
- ง. คอยสังเกตเปรียบเทียบกับผู้อื่น

4. การก่อกุศลให้ผู้อื่น จะเกิดผลอย่างไรแน่นอนที่สุด

- ก. ผู้ก่อตั้งได้รับทุกกุศลนั้นในทันที
- ข. ผู้ก่อตั้งได้รับทุกกุศลนั้นแทนผู้อื่น
- ค. บุคคลผู้อื่นอาจไม่ได้รับทุกกุศลนั้น
- ง. ผู้ก่อตั้งได้รับทุกกุศลนั้นแน่นอนอย่างแน่นอน

5. เหตุใดคนเราจึงมักก่อกุศลให้ผู้อื่น

- ก. เพราะตนเองรู้สึกพอใจได้แก่คนอื่นสำเร็จ
- ข. เพราะคิดว่า ตนเองไม่ต้องรับทุกกุศลนั้น
- ค. เพราะคิดว่าผู้อื่นได้รับทุกกุศลนั้น ส่วนตนเองได้รับแต่ความพอใจ
- ง. เพราะคิดว่าผู้อื่นไม่รู้ไม่เห็น และความผิวนั้นยังไม่ปรากฏอย่างเด่นชัด

กิจกรรมที่ 2.6 แบบทดสอบ

คำสั่ง จงทำเครื่องหมายกากบาท (x) ทับอักษรหน้าตัวเลือกที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (ข้อละ 1 คะแนน)

ข้อความนี้ใช้ตอบคำถามข้อ 1-5

“ปัจจุบัน มีผู้ติดยาเสพติดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนจะติดยาเสพติดมากกว่า กลุ่มคนกลุ่มอื่น และที่น่าเป็นห่วงกำลังแพร่ระบาดสู่เด็กนักเรียนวัย ๙-๑๐ ปี สาเหตุอาจเป็นเพราะถูกเพื่อนชักจูงให้ลองเสพ อยากรู้याกลอง ถูกล่อลวงและสาเหตุสำคัญ อีกประการหนึ่ง คือการขาดความอบอุ่นในครอบครัว ปัญหาพ่อแม่หย่าร้างกัน ผู้ใหญ่ไม่ได้สนใจดูแลหรือเป็นที่พึ่งของเด็กได้ เด็กเกิดความว่าเหวไม่รู้ว่าปรึกษาใครเลยหันไปหายาเสพติด”

1. ยาเสพติดแพร่ระบาดในคนกลุ่มใดมากที่สุด

- ก. ผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป
ค. เยาวชน อายุ ๙-๑๐ ปี

- ข. วัยกลางคน อายุ ๓๕ ปีขึ้นไป
ง. เยาวชน อายุ ๑๑-๑๒ ปี

2. ข้อความนี้กล่าวถึงปัญหาอะไร

- ก. น้ำท่วม
ค. โรคระบาด

- ข. โลกร้อน
ง. ยาเสพติด

3. ผู้ปกครองควรปฏิบัติต่อเด็กอย่างไรเพื่อไม่ให้เด็กติดยาเสพติด

- ก. ให้ความอบอุ่น ให้คำปรึกษา
ค. ใช้เวลาวางให้เกิดประโยชน์

- ข. เชื้อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่
ง. รู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี

4. จุดมุ่งหมายของผู้เขียนข้อความคือสิ่งใด

- ก. บอกวัตถุประสงค์ในการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่น
ค. เพื่อให้รู้จักประโยชน์ของยาเสพติด

- ข. เพื่อให้รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติด
ง. เพื่อให้รู้ถึงโทษของยาเสพติด

5. ผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้นมีโอกาสดูดเชื้อไวรัสชนิดใด

- ก. ริม
ค. ไขหวัด

- ข. เอ็ดส์
ง. ตับอักเสบ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 6-8

“คุณครูคะ วันนี้ตอนเดินมาโรงเรียนหนูเห็นคนตาบอดเดินถือไม้เท้าคลำทางมาตรงทางม้าลาย กำลังจะข้ามถนน เขาเดินเซไปเซมา เหมือนจะล้มลงคะ หนูจึงเข้าไปประคองแล้วจูงมือเขา ช่วยพาเดินข้ามถนน เขาชมและขอบใจหนูด้วยคะ”

6. เหตุใดคนเราจึงต้องทำความดี

- ก. ความดีเป็นที่พึงแห่งตน
ค. ความดีทำให้จิตใจสงบสุข

- ข. ความดีทำให้คนเราฉลาด
ง. ความดีนำชีวิตไปสู่แนวทางที่ดี

7. คุณธรรมข้อใดสอดคล้องกับความหมายของข้อความนี้มากที่สุด

- ก. ความโอบอ้อมอารี
ค. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- ข. ความเมตตากรุณา
ง. ความวิริยะอุตสาหะ

8. “เป็นมนุษย์สุดนิยมเพียงลมปาก จะได้ยากโหยหิวเพราะชีวหา” คำที่ขีดเส้นใต้มีความหมายตรงกับข้อใด

ก. ฟัน

ข. ลิ้น

ค. ปาก

ง. พุด

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 9-10

“ ลมหายใจรายรินของแม่น้ำลพบุรีเหลือเพียงนิดเดียว ”

9. คำว่า “ลมหายใจรายริน” ในที่นี้หมายถึงอะไร

ก. น้ำล้นฝั่ง

ข. น้ำเน่าเสีย

ค. น้ำแห้งลง

ง. น้ำไหลช้าลง

10. ข้อความประโยคนี้นี้แสดงถึงเรื่องใด

ก. แม่น้ำลพบุรีหายใจได้

ข. แม่น้ำลพบุรีใกล้ตาย

ค. แม่น้ำลพบุรีเริ่มเน่าเสีย

ง. แม่น้ำลพบุรีกำลังเหือดแห้ง

กิจกรรม การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ตัวชี้วัดที่ 5	กิจกรรม
สามารถสรุปอภิปรายผล ขยายความแสดง ความคิดเห็น ได้แย้ง สนับสนุน โต้แย้ง โดย การเขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น ผังความคิด เป็นต้น	กิจกรรมที่ 3.1 เรื่อง “นิดเดียว”

ตัวอย่างแผนภาพความคิด

ตัวอย่างที่ 1

การอบรมสั่งสอนลูกที่เคร่งครัดมากเกินไป ก็อาจเป็นผลร้ายได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นวิธีเลี้ยงลูกที่ดีก็คือ เดินตามทางสายกลาง อย่าให้ตึงหรือหย่อนเกินไป ควรเปิดโอกาสให้ลูกได้ใช้ความคิด ได้ทดลอง ได้มีประสบการณ์ต่าง ๆ ได้รู้วิธีช่วยเหลือตนเอง

แนวทางการตั้งคำถาม

1. ใคร : พ่อแม่
2. ทำอะไร : เลี้ยงดูลูก
3. ทำไม : อย่าให้ตึงหรือหย่อนจนเกินไป
4. อย่างไร : วิธีที่ดีคือ เดินตามทางสายกลางควรเปิดโอกาสให้ลูกได้ใช้ความคิด ได้รู้วิธีช่วยเหลือตัวเอง
5. เพราะอะไร : อาจเป็นผลร้าย

ตัวอย่างที่ 2

กบกับหุหนุเป็นศัตรูกันหวังจะครอบครองความเป็นใหญ่เหนือทุ่งนา จนกระทั่งวันหนึ่งทั้งสองต่างตกลงใจที่จะใช้ดาบประหัตประหารกัน ขณะที่มันทั้งสองกำลังต่อสู้กันอย่างดุเดือดนั่นเอง นกเหยี่ยวที่บินผ่านทางมาพบเข้า ก็บินโฉบเอาหัวของสัตว์ทั้งสองไปกิน ในที่สุดสัตว์ทั้งสองก็จบชีวิตลงเพราะความเขลาโดยแท้

แนวทางการตั้งคำถาม

1. ใคร : กบกับหุหนุ
2. ทำอะไร : ต่อสู้กันโดยใช้ดาบ
3. ที่ไหน : เหนือทุ่งนา
4. ทำไม/เพราะอะไร : ความโง่เขลา ต้องการเป็นใหญ่เหนือทุ่งนา
5. ผลเป็นอย่างไร : นกเหยี่ยวบินมาโฉบเอาหัวสัตว์ทั้งสองไปกิน

ตัวอย่างที่ 3

เรื่อง แม่ค้ากับขอทาน

บ่ายวันหนึ่งที่ตลาดขายผลไม้ ขณะที่แม่ค้าขายผลไม้ให้แก่ลูกค้าอยู่นั้น มีขอทานหญิงสูงอายุผู้หนึ่งเดิมเข้ามาขอข้าวแม่ค้าผลไม้และได้บอกว่าตนไม่มีเพื่อนอยู่กรุงเทพฯ ชาติที่พักอาศัยยังมีได้กินข้าวเลยตั้งแต่เช้าแล้ว จะขอข้าวกินสักมื้อและขออยู่อาศัยด้วย จะช่วยทำความสะอาดบ้านและดูแลบ้านให้ แม่ค้าฟังแล้วสงสาร คิดช่วยเหลือ จึงสั่งอาหารให้ขอทานกิน และรับขอทานไว้ในบ้าน

วันรุ่งขึ้น ขณะที่แม่ค้านั่งขายของอยู่ที่ตลาด ได้มีคนข้างบ้านมาบอกว่า คนขอทานที่แม่ค้ารับมาอยู่ด้วย ได้นำห่อผ้าใส่ของออกจากบ้านเกรงว่าจะลักขโมยของในบ้านไป แม่ค้าผู้นี้จึงรีบกลับบ้าน เมื่อตรวจดูของในบ้านพบว่า ของมีค่าหลายอย่างได้หายไปจึงนำความไปแจ้งแก่ตำรวจ ตำรวจออกติดตามคนขอทาน ไม่ช้าก็พบคนขอทานนั่งอยู่ที่เชิงสะพานแห่งหนึ่งจึงได้จับกุมพร้อมห่อที่ลักมาจากบ้านของแม่ค้า คนขอทานได้สารภาพว่า ได้ลักของมาจริง ตำรวจสอบสวนและได้บันทึกถ้อยคำเป็นหลักฐานและส่งฟ้องศาลในเวลาต่อมา ตำรวจจึงกล่าวกับแม่ค้าว่าการช่วยเหลือคนโดยไม่พิจารณาให้ดีย่อมมีภัยเกิดขึ้นเสมอ

การใช้ตารางแก้ปัญหาแบบ 5Ws1H

เรื่อง แม่ค้ากับขอทาน

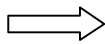
ใคร	ทำอะไร	ที่ไหน	เมื่อไร	อย่างไร	ทำไม/เพราะอะไร
แม่ค้า ขายผลไม้	ให้อาหารแก่คน ขอทานและให้ที่ พักอาศัย	ที่ตลาดและที่บ้าน ของแม่ค้า	บ่ายวันหนึ่ง และเช้า วันรุ่งขึ้น	คนขอทานลักขโมย ของในบ้านไป	ช่วยเหลือคนโดยไม่ พิจารณาไตร่ตรองให้ ดีก่อน

ตัวอย่าง การแสดงแผนภูมิแก้ปัญหา (Problem / Solution Out Line)
จากเรื่อง แม่ค้าขายผลไม้

ใคร : แม่ค้าขายผลไม้

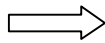
ปัญหา

อะไร : ถูกขโมยของ
ทำไม : ช่วยเหลือคนโดยไม่พิจารณาไตร่ตรองให้ดีก่อน

แนวทาง
ปัญหา

วิธีการ

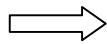
1. อย่าไว้วางใจคนแปลกหน้า
2. ไม่ควรให้คนแปลกหน้าเข้าบ้าน
3. ก่อนจะช่วยเหลือคนควรจะพิจารณาให้ดีก่อน

ผล

1. ไม่ถูกหลอก
2. ไม่โดนขโมยของ
3. ไม่ช่วยเหลือคนชั่ว

ผลลัพธ์

ไม่สูญเสียทรัพย์สิน

กิจกรรมที่ 3.1 เรื่อง “นิดเดียว”

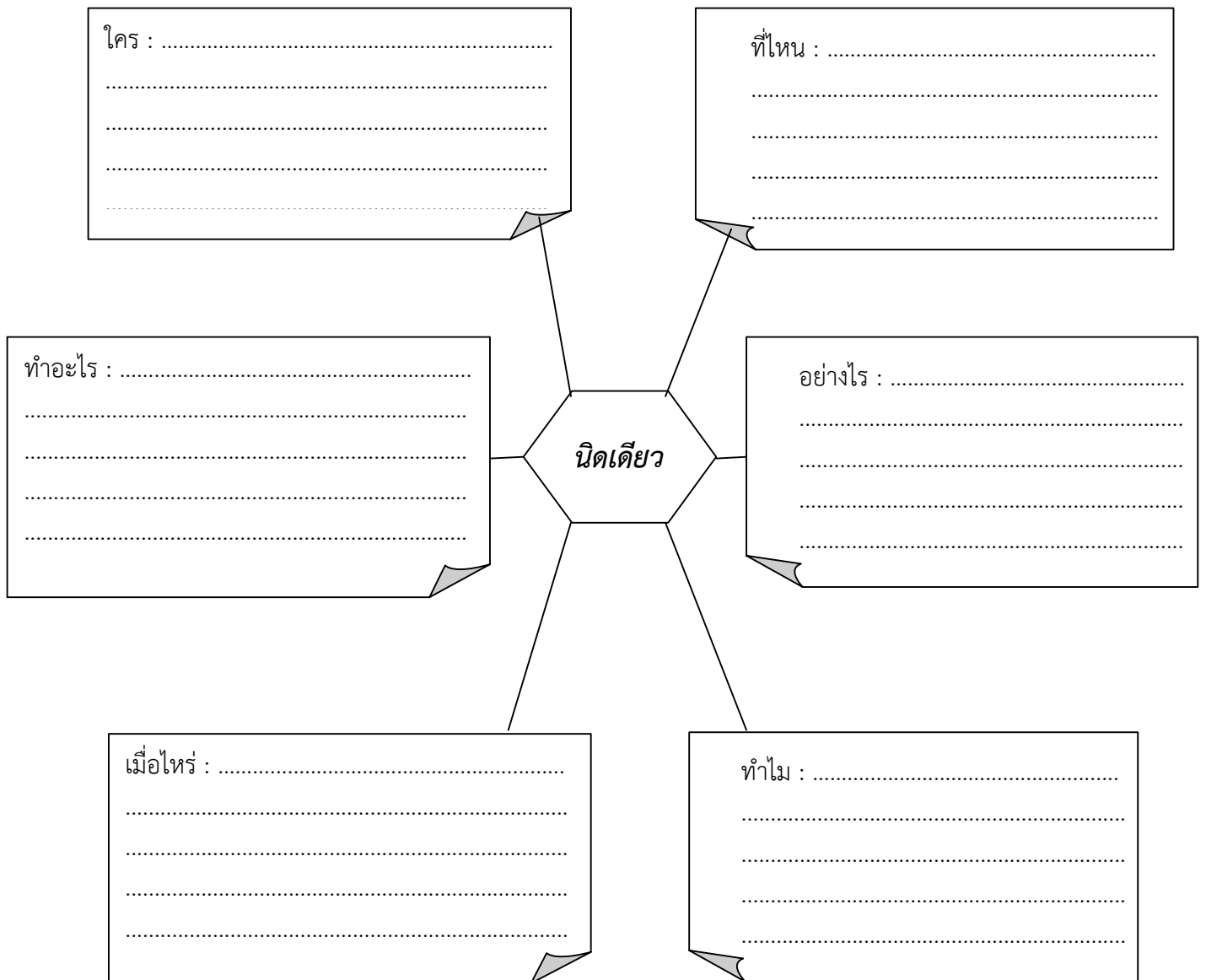
คำชี้แจง อ่านเรื่อง “นิดเดียว” แล้วจัดทำแผนภาพความคิดแบบ 5Ws1H

นิดเดียว

วันหนึ่งมีหญิงสาวผู้หนึ่งเดินอยู่บนบาทวิถีแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครช่วงเวลานั้นยังเช้าตรู่ ผู้คนยังไม่พลุกพล่าน ขณะยืนรอจะข้ามถนน พลันสายตาเหลือบไปเห็นห่อกระดาษเล็กๆ สีสวยสดใสใจของเธอนึกว่าคงมีใครทำห่อของขวัญฝากไว้ เธอเป็นคนชอบดมดอกไม้อยู่แล้ว จึงนึกว่าไม่สกปรกหรือเพราะกระดาษห่อมิดชิด เธอจึงหยิบกระดาษนั้นขึ้นมา ใช้อีกมือหนึ่งปิดฝุ่นที่กระดาษออกไป ตั้งใจจะใช้มือฉีกกระดาษแต่ไม่ทันใจ เธอใช้ฟันกัดแล้วฉีกกระดาษออกทันที ยังมีทันที่เธอจะดึงกระดาษออกจากปาก ก็บังเอิญเกิดเสียงกักก้องขึ้นในปากทันที กระพุ้งแก้มฉีกขาด เลือดไหลทะลักหยดลงตามตัว เธอตกใจแทบสิ้นสติ ร่างกายบาดเจ็บสาหัส ผู้พบเห็นเหตุการณ์นำเธอส่งโรงพยาบาลทันที สิ่งที่เธอคิดว่าเป็นของขวัญแต่แท้จริงแล้วคือประทัดลมอย่างที่ได้ก่อกำแพงเล่นกัน บทเรียนครั้งนี้บ่งว่ารุนแรงมาก เพราะเธอต้องกลายเป็นคนทุพพลภาพไปตลอดชีวิต เหตุการณ์ครั้งนี้นับเป็นบทเรียนแก่พวกเราว่า ก่อนจะทำอะไรต้องพิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบอย่างมีสติและต้องใช้ปัญญาคิดให้ถี่ถ้วน เพื่อมิให้เกิดอันตรายใดๆ มาสู่ตัวเรา

(เก็บความบางตอนจาก นายดำรา ณ เมืองใต้ 2549 : 102)

แผนภาพความคิดแก้ปัญหาแบบ 5Ws1H จากเรื่อง “นิตเดี้ยว”

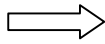
จัดทำแผนภูมิแก้ปัญหา (Problem / Solution Out Line)

แผนภูมิแก้ปัญหา จากเรื่อง “นิดเดียว”

ใคร :

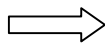
ปัญหา

อะไร :
ทำไม :

แนวทาง
ปัญหา

วิธีการ

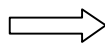
ผล

1
.....
2
.....
3
.....

1
.....
2
.....
3
.....

ผลลัพธ์

.....

เฉลยกิจกรรมที่ 2.1 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

1. ค. ให้ความจริงโลงใจ
2. ก. มีความรับผิดชอบ
3. ง. คนที่คิดว่าตนได้กระทำ ความดีแล้ว หากถูกตำหนิก็ไม่ควรหวั่นไหวหรือโกรธเคือง
4. ข. คนส่วนใหญ่เห็นแก่ตัวโดยลืมนึกถึงผู้อื่น
5. ง. คนเราเมื่อปรารถนาทำความดีแล้วก็ไม่ต้องกลัวถูกตำหนิ

เฉลยกิจกรรมที่ 2.2 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

1. ค. เตือนให้คิด
2. ก. จิตใจที่ไม่เข้มแข็งทำให้ชีวิตล้มเหลว
3. ค. ตำหนิ
4. ข. ประโยคความซื่อ
5. ง. ความเป็นคนมีสติสัมปชัญญะ

เฉลยกิจกรรมที่ 2.3 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

1. ค. ขยัน เข้มแข็ง หยิ่งในคุณค่าของตนแม้จะยากจน
2. ก. สะเทือนใจและเกิดความรู้สึกเครียดอยากทำตอบอย่างรุนแรง
3. ก. คนในสังคมปัจจุบันมีไม่น้อยที่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของเงิน
4. ง. ประชดประชัน
5. ง. คนที่เอาเงินพาดหัวคนอื่น แสดงว่าไม่รักศักดิ์ศรีของตนเอง

เฉลยกิจกรรมที่ 2.4 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

1. ค. แนะนำการทำมาหากิน
2. ง. ชี้แนะให้ออกไปหากินนอกบ้าน
3. ก. ร่ำรวยเป็นเศรษฐี
4. ค. ขยันทำมาหากิน
5. ข. ภาควุมใจ

เฉลยกิจกรรมที่ 2.5 การอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยข้อความ

1. ก. ช่วยพัฒนาจิตใจและอารมณ์
2. ข. เพราะคนเราดูใจตนเองได้ถูกต้องกว่าผู้อื่น
3. ก. คอยดูใจของตนเองให้ดี
4. ง. ผู้ก่อตั้งได้รับทุกขโทษนั้นนอนอย่างแน่นนอน
5. ค. เพราะคิดว่าผู้อื่นได้รับทุกขโทษนั้น ส่วนตนเองได้รับแต่ความพอใจ

เฉลยกิจกรรมที่ 2.6 แบบทดสอบ

1. ก. ผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป
2. ค. โรคระบาด
3. ข. เชื้อฟงคำสอนของพ่อ แม่
4. ข. เพื่อให้รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติด
5. ง. ตับอักเสบ
6. ค. ความดีทำให้จิตใจสงบสุข
7. ค. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
8. ข. ลิ่น
9. ก. น้ำล้นฝั่ง
10. ค. แม่น้ำลพบุรีเริ่มเน่าเสีย